

ASIKKALA
Kalkkinen Iisakkila
Kaapeliojan valvontatyö 20.10.2015

Hannu Takala
Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo

Tiivistelmä

Asikkalan Kalkkisissa toteutettiin sähköverkon maakaapelointia syksyllä 2015. Hankkeen suunnittelusta vastasi Verkonrakentaja Wire Oy, jonka yhdyshenkilö Ari Kekkonen pyysi jo syksyllä 2014 museolta lausuntoa tulevista kaapelireiteistä. Museo totesi lausunnoissaan 8.9.2014 ja 18.3.2015, että kaapelin reitti leikkaa Iisakkilan moniperiodista asuinpaikkaa, aivan sen rajalla, minkä vuoksi paikalla tulee järjestää arkeologinen valvonta kaapeliojaa kaivettaessa. Ojan kokonaismatka muinaisjäännösalueella oli noin 220 metriä.

Arkeologinen valvontatyöt toteutettiin 20.10.2015. Kaapeliojan leikkauksessa havaittiin neljä likamaa-aluetta, jotka dokumentoitiin. Likamaa-alueita ei kyetty ajoittamaan eikä niiden merkitystä tarkemmin määrittelemään. Ojasta ei tullut löytöjä.

Arkisto- ja rekisteritiedot:

Kunta:	Asikkala
Kohde:	Iisakkila, mj.rek: 16010021
Laji:	Moniperiodinen asuinpaikka
Peruskartta:	3112 03 Pulkkilanharju
Koordinaatit:	Keskipiste: 6796248 I, 429198 (ETRS-TM35FIN), n.80,00–85,00 N60)
Tutkittu alue:	Kaivanto 600 m
Tutkimuksen laji:	Valvontatyö
Inventoija:	Hannu Takala
Kenttätyöaika:	20.10.2015
Tutkimuslaitos:	Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo
Löydöt:	-
Aiemmat löydöt:	Kivikautisia irtolöytöjä, rautakautisia asuinpaikkalöytöjä, historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä
Aiemmat tutkimukset:	Tarkastus 1998, Hannu Poutiainen Koekaivaus 1999, Hannu Takala Kaivaus 1999, Jyrki Palo Tarkastus 2004, Anu Kehusmaa
Valokuvat:	Raportissa olevat digikuvat.

Johdanto

Päijät-Hämeen pohjoisosissa on toteutettu vuosina 2013–2015 sähköverkon maakaapelointia laajalla alueella. Syksyllä 2014 kaapelointisuunnitelmia alettiin tehdä Asikkalan kunnan pohjoisosiin. Suunnittelusta vastasi Verkonrakentaja Wire Oy -niminen suunnittelutoimisto. Suunnittelija oli hyvissä ajoissa syksyllä 2014 yhteydessä maakuntamuseoon. Asikkalan linjauksista järjestettiin työpalaveri 29.8.2014 Lahden museolla, minkä jälkeen museo kävi paikan päällä tarkastamassa reitin ja laati sen pohjalta ensimmäisen lausuntonsa 8.9.2013. Lausunnossa todettiin, että kaapelioja leikkaa kolmea lailla suojeltua muinaisjäännöstä.

Suunnittelija ja museo pitivät uuden työneuvottelun 12.3.2015, jonka yhteydessä käytiin läpi vaihtoehtoisia kaapeliojan reittejä. Todettiin, että kaksi em. muinaisjäännöksistä on mahdollista ohittaa uudella reitillä, mutta Kalkkisen Iisakkilan muinaisjäännösalueen kohdalla vaihtoehtoista reittiä ei ole mahdollista löytää. Tämän vuoksi museo totesi lausunnossaan 18.3.2015, että Iisakkilan muinaisjäännösalueen kohdalla kaapeliojan kaivuu tulee toteuttaa arkeologian valvonnassa.

Kaapeliojan kaivamisen toteutti kuopiolainen urakoitsija Sportti Korhonen Oy, jonka edustajien kanssa neuvoteltiin lokakuussa 2015 valvontatyön järjestämisestä ja aikataulusta. Kaapeliojan kaivuu eteni Kalkkisen kylän pohjoisreunalta Iisakkilan muinaisjäännösalueelle iltapäivällä 20.10.2015. Kaivuu ja valvontatyö oli muutaman tunnin operaatio, minkä vuoksi Lahden kaupunginmuseo teki sen viranomaistyönä.

Valvontatyö ja havainnot 20.10.2015

Valvonnan hoiti museon tutkuspäällikkö dos. Hannu Takala. Kaapelioja kaivettiin noin 2–3 metriä Siltatien länsipuolelle peltomaalle traktori-kaivurin avulla (ks. liitekartta). Tien ja kaapeliojan väliin jäi maantien oja, joten kaapelioja sijaitsi kokonaan aiemmin koskemattomassa maaperässä. Ojan leveys maan pinnalla oli 70 senttimetriä ja pohjalla noin 50 senttimetriä. Ojan kokonaissyvyys vaihteli 70–100 senttimetrin välillä. Arkeologi valvoi koko ajan ojan kaivuuta, mutta varsinaiset havainnot tehtiin ojan leikkauksista.

Maa oli kaapeliojassa pellon pohjoisosassa hyvin kuohkeaa peltomultaa, jonka alla oli karkeaa soraa/moreenia ja osittain savea – pohjalla oli kellertävä hieno hiesu. Noin 40 metrin kohdalla pellon pohjoispäästä kohti etelää (anomalia 3 kartalla) maa alkoi muuttua

hienojakoisemmaksi ja peltomullan alta alkoi heti hienojakoinen keltainen hiekka. Ojassa havaittiin neljä anomaliaa, joiden sijainnit on esitetty liitekartalla.

Kaikki anomaliat olivat symmetrisiä puoliympyränmuotoisia kookkaita likamaajälkiä, jotka erottuivat ojan leikkauksissa selvästi ympäröivää maata tummempina alueina. Kaikki jäljet alkoivat heti pintaturpeen alta ja jatkuivat ojan pohjalle, mutta siten, että niiden syvyys oli mahdollista mitata. Jäljet 1, 2 ja 3 erottuivat vain ojan itäleikkauksessa, mutta jälki 4 molemmissa leikkauksissa. Jäljissä ei ollut löytöjä, kuten ei koko ojassakaan. Jäljissä ei myöskään ollut merkkejä tulenpidosta tai liesikiveyksestä. Niiden koot on esitetty seuraavassa taulussa:

Jälki 1: leveys pintaturpeen alla 250 cm, syvyys 100 cm

Jalki 2: leveys pintaturpeen alla 290 cm, syvyys 95 cm.

Jalki 3: leveys pintaturpeen alla 280 cm, syvyys 100 cm.

Jalki 2: leveys pintaturpeen alla 410 cm, syvyys 95 cm.

Jälki 1 sijaitsi 28 metriä pellon pohjoispäässä olevan riihitien liittymästä kohti etelää. Jälki 2 sijaitsi 8 metriä siitä etelään ja jälki 3 jälleen 8 metriä etelään jäljestä 2. Jälki 4 sijaitsi 15 jäljestä 3 etelään. Sijainnit näkyvät liitekartalla.

Likamaajälkien merkitys jää avoimeksi. Muodon perusteella kyseessä voisivat olla esimerkiksi avoimet pelto-ojat, mutta vain jälki 4 jatkui kaapeliojan molemmissa leikkauksissa. Jälkien ajoitus jää myös avoimeksi, sillä niissä ei ollut minkäänlaisia löytöjä eikä rakenteita. Likamaajälkien lisäksi muita arkeologisia havaintoja ei ojasta tehty.

Lahdessa 16.11.2015

Hannu Takala

Liitteet:

Valokuvat

Lähestymiskartta

Tutkimusalueen yleiskartta

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeenlinnan toimipiste.

Yleiskuva tutkimusalueesta etelään. Vasemmalla Siltatie ja taustalla vesistö. Kuva: Hannu Takala.

Kaapelikaivannon pohjoispää pellonreunassa. Kuva: Hannu Takala.

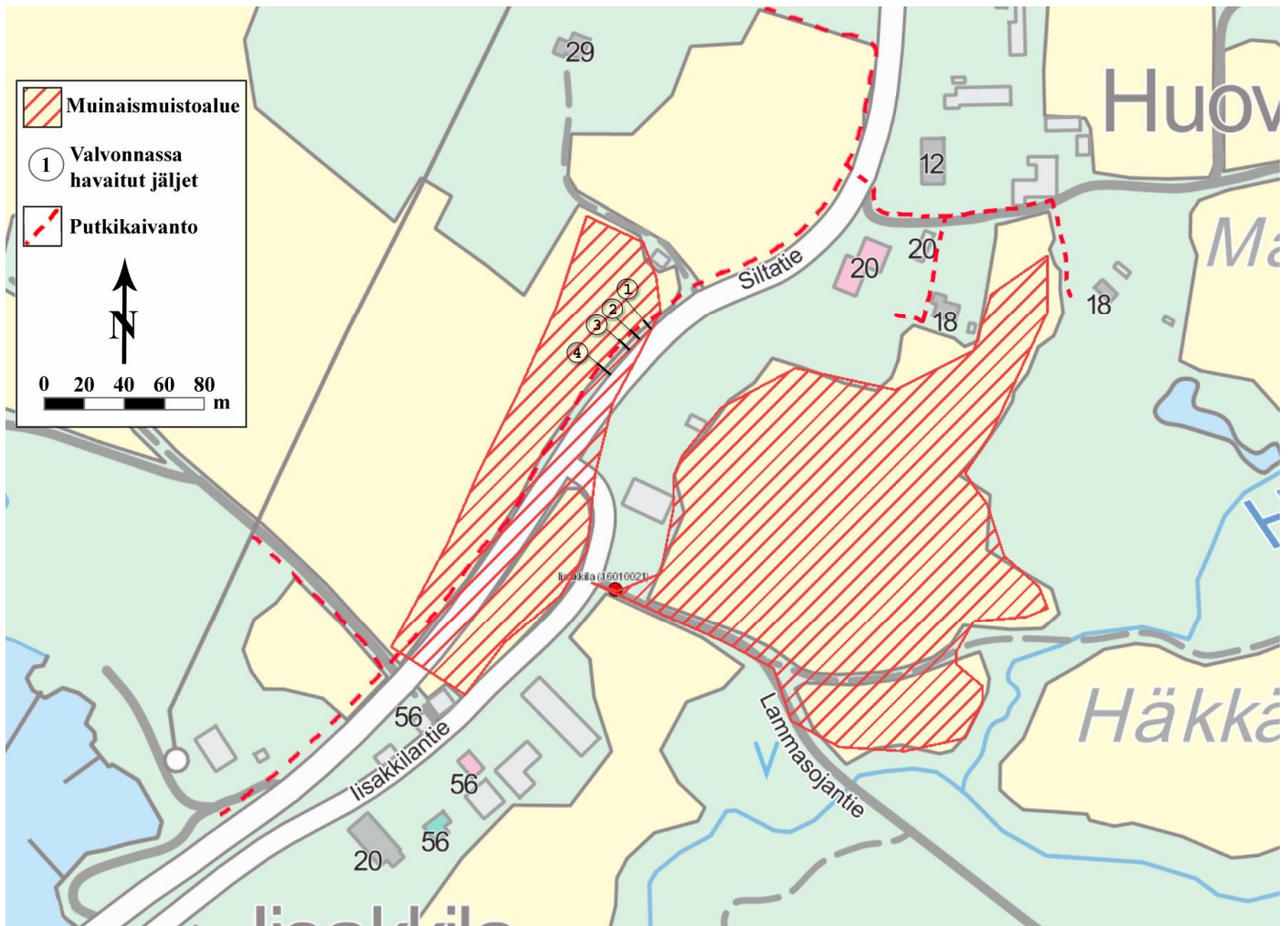
Likamaajälki 1 ojan itäleikkauksessa. Kuva Hannu Takala.

Likamaajälki 4 ojan itäleikkauksessa. Kuva: Hannu Takala.

Lähestymiskartta.

Tutkimusalue ja havaintokohdat.